

Rasmus Hjorth efterlyser grænseoverskridende lovgivning, der beskytter alle platformsarbejdere

Rasmus Hjorth

Rasmus Hjorth, tillidsmand (TR) for 600 bude i København. Klubformand for madbudenes organisation. 25 år og „missionsmark“ – Storkøbenhavn. Rasmus Hjorth manglede et arbejde under Corona og blev madbud.

Af Thora Brendstrup, AAA's bestyrelse

Rasmus er TR for cykelbudene hos Just Eat og medlem af 3F København. Samlet har han kørt som cykelbud i tre år, både hos Wolt og hos Just Eat. Han er klubformand for en madudbringnings-arbejdsplads.

Han mærker konsekvenserne af, at der ikke er noget platformsdirektiv i EU. Hvad vil det betyde i Danmark, hvis det kommer? Der er to platformsvirksomheder, der har overenskomst, den ene er Hilfr (rengøring) og Just Eat takeaway (madudbringning).

Der mangler et samlande lovgivningskompleks i sektoren.

Kun udenlandske ejere

Sektoren har kun udenlandske ejerskaber, Just Eat er solgt til udlandet. Der blev tegnet overenskomst i 2021 med

den daværende engelske ejer. Der kan være overenskomst i et land, men ikke i et andet land inden for det samme firma.

Man har varierende valgfrihed i arbejdet inden for de forskellige firmaer.

Wolt har fået flere domme, bl.a. i forhold til arbejdsgiverforhold, da nogle bude har brugt falske identiteter. Andre sager handler om ulykkesforsikring, også her er der en principiel dom, men den ryger, hvis der ankes. Og i øvrigt gælder det kun for Wolt.

Det er derfor vigtigt at have grænseoverskridende lovgivning for sektoren. Altså er det vigtigt med et EU-direktiv. Men sektoren har det største antal influencere i EU.

Det er også vigtigt at hjælpe fagbevægelsen i de sydlige EU-lande, hvad kan de selv være med til?

Danske EU politikere siger, at vi bør gøre noget, men i EU-direktivet er det hele endt i formodningsregler, så det er op til det enkelte medlemsland, hvordan de vil bruge det.

Venstre stemte imod platformsdirektivet i EU, og den danske regering er ikke dem, der vil stramme reglerne.

I Frankrig er der mange papirløse emigranter i branchen, som nogle

Arbejdsmiljø & Sundhed

udgives af:

Aktionsgruppen Arbejdere Akademikere

Klubhuset
Dortheavej 39
2400 København NV

aaa@aktionsgruppen.dk
www.aktionsgruppen.dk

Deadline for stof til
Arbejdsmiljø & Sundhed nr. 3
er 15/11–2024.

Redaktion:

Janne Hansen, redaktør

Lars H. Nielsen,
redaktionssekretær

John Graversgård, Samarbejdet
Arbejdere Akademikere,
<https://arbejderakademiker.dk/>

Thora Brendstrup,
medlem af AAA's bestyrelse

Pia Hahnemann

gange får hjælp af ledelsen i deres platformjob, således at de bliver synlige for staten Frankrig. Men hvad sker der med dem, hvis platformen trækker sig ud af landet?

Algoritmeledelse

Algoritmeledelse breder sig til andre brancher via app's.

Efter Rasmus' oplæg var der spørgsmål, som Rasmus besvarede:

Madudbredningssektoren består stort set af danske mænd og illegale migranter. Man arbejder under en andens navn. Der er meget ringe kontrol med, hvordan det foregår, og migranterne er svære at hjælpe, så længe de er illegale, for kontakt til myndighederne betyder jo, at de bliver smidt ud af landet. Derfor kan vi ikke køre fagretlige sager for dem.

Branchen har store mørketal, vi aner ikke, hvor mange mennesker den egentlig omfatter.

Der foregår hacking i branchen: I Tyskland laver de vilde strejker, og Wolt's algoritme blev hacket. Wolt ændrer dog hele tiden algoritmen. Folk vil gerne have ret til egne data, det får de ikke i Wolt.

Omkring muligheden for at finde hinanden i branchen fortalte Rasmus, at udlændinge finder hinanden via facebook, fx „Bangladeshi students in Denmark“.

Oplever desuden at de etablerede bude fra Bangladesh tager røven på de unge nye.

Vedr. arbejdsulykker: Rasmus er blevet overfaldet to gange som bud, og det har sat sig. Man bliver kortere for hovedet, mere vred. Første gang var det som Wolt bud, ingen opfølgning, trods politianmeldelse. Anden gang som Just Eat bud med god opfølgning, nok derfor han er blevet ved. Hans pårørende var meget bekymrede.

I øjeblikket er der politikampagne, om budene er her på lovligt ophold. Men At's kampagne hos budene har vi ikke hørt meget til.

Ansættelsen foregår ved, at man underskriver en kontrakt, får en persona-lehåndbog, skal overholde lovene. Får uniform.

Hvad sker der med distribution af narko i branchen, efter lukning af Pusher Street?

Konklusion

Konklusion: Algoritmeledelse breder sig til andre brancher, hvor fører det hen? - 100 års fagforeningsarbejde kan ikke bruges på algoritmeledelse.

Unge føler mindreværd over for kunderne og APP-arbejdsgiveren

Unge platformsarbejdere hos Just Eat og Wolt føler usikkerhed og utryghed

Af Thora Brendstrup, AAA's bestyrelse

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, NFA har i 2024 offentliggjort en undersøgelse: „Risiko, arbejdsmiljø og krænkende handlinger blandt unge med platformsmedieret arbejde“.

Platformsmedieret arbejde betyder, at al kontakt til firmaet (og ledelsen)

går via en app på en telefon (platformen). Rapporten forsøger at afdække, hvad det betyder for de unges arbejdsmiljø. De unge (18-30 år) arbejder alene og uden kollegialt netværk. Arbejdet består bl.a. i madudbringning, rengøring, børnepasning, gaming og influencing.

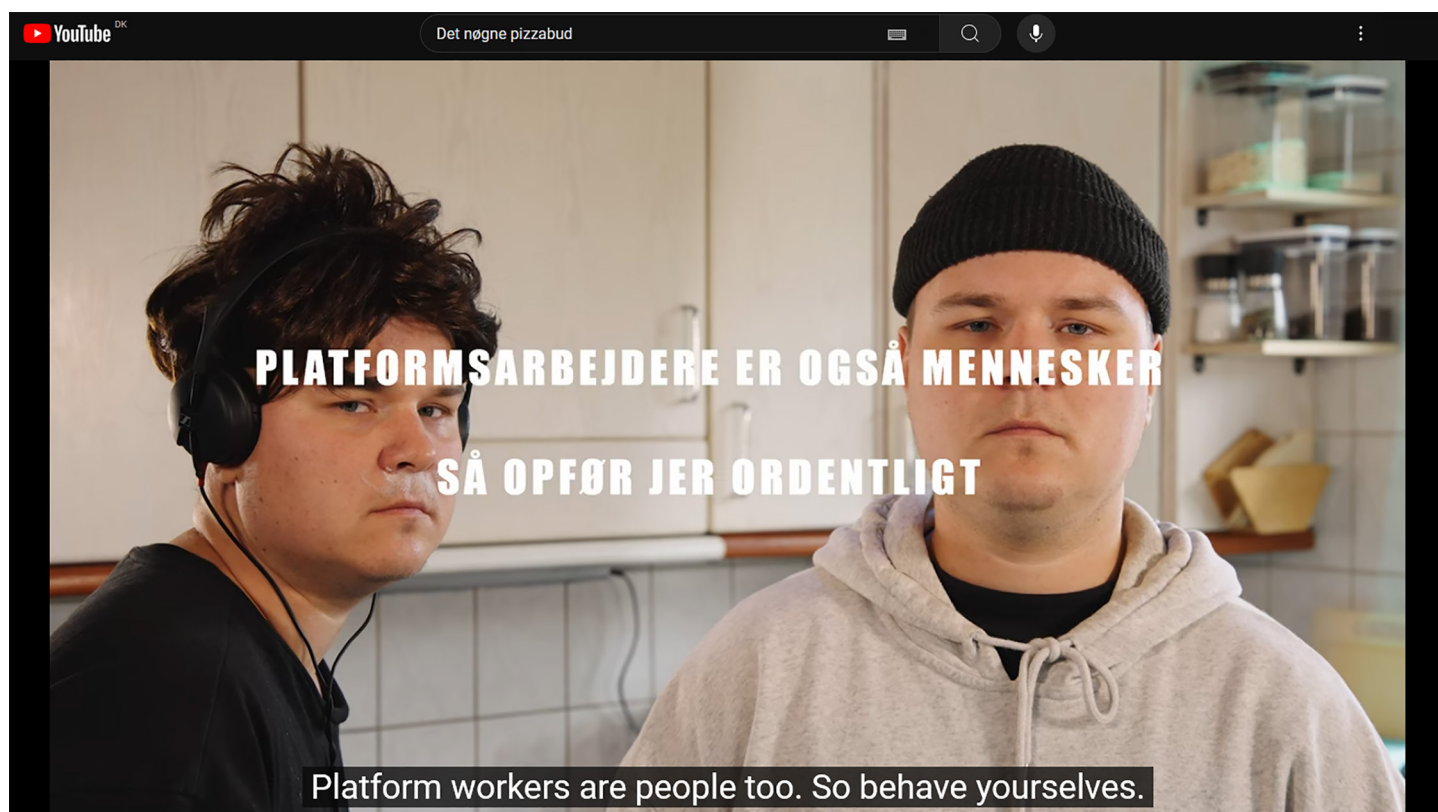
Platformsarbejderne føler sig af og til ikke som mennesker, men som „ren service“, det vil sige som anden rangs arbejdere.

De krænkende handlinger afhænger af de unges køn, alder, sociale status,

etnicitet og race. De unge føler sig i en ulige relation, både i forhold til arbejdsplatformen (ledelsen) og i forhold til kunden. Det giver de unge usikkerhed og utryghed.

Platformsarbejderne kan ikke alene blive krænkede via den fysiske kontakt til kunden, men også via den digitale platform, hvor indhold kan deles og cirkulere uden deres kontrol. Teknologien gør det svært at afskærme privatsfæren.

Algoritmeledelsen gør det svært for platformsarbejderen at gennemskue

Screenshot fra kampagnen „Tænk hvis det var omvendt“ på Youtube om nogle af de konkrete krænkelse platformsarbejdere bliver udsat for fra kunderne. Søg på „Det nøgne pizzabud“ eller link: <https://www.youtube.com/watch?v=HsLT3LSa4Js>.

ledelsens styring, overvågning og beslutningstagen. Platformsarbejderens kontakt til ledelsen går udelukkende pr. telefon til en „kontaktperson“, som de ikke kender personligt, og hvor det forlyder, at personen udelukkende er ledelsens repræsentant.

Metoden

Forskerne udarbejdede et spørgeskema sammen med de unge platformsarbejdere og fremsendte det til samtlige platformsarbejdere. Men der var meget få, der svarede på spørgeskemaet. Kun besvarelserne fra madbudene kunne bruges. Kun 7 % af de 5876 bude svarede!

Arbejdsulykker

Blandt budene havde 40 % været udsat for en arbejdsulykke, som havde medført fravær fra arbejdet. Der var flest ulykker blandt dem, der kørte scooter, knallert eller cykel end blandt dem i bil.

Kampagner for at forhindre krænkende adfærd

To kampagner var en del af projektet, men hvordan forebygger man krænkende adfærd, når der hverken er en fysisk arbejdsgiver eller en fysisk arbejdsplads?

Man bruger de digitale platforme. En YouTube video blev kaldt „Tænk, hvis det var omvendt“ (den handlede vist om, at i stedet for at det er kunden, der nogle gange tillader sig at vise sig nøgen for pizzabuddet, så er det pizzabuddet, der er nøgen, når kunden åbner døren). Men kun 8 % af budene havde set videoen ifølge spørgeskemaet.

Den anden kampagne var rettet mod influencere og gamere. Også her var det kun få af dem, der besvarede spørgeskemaet, der havde set videoen.

NFA skriver, at hvis platformene selv havde taget kampagnen på sig, ville virkningen have været større.

Konklusionen i rapporten er, at det er platformsarbejderne selv, der må tage ansvar for deres arbejdsmiljø.

Hvordan mon det skal foregå?

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, NFA har i 2024 offentliggjort en undersøgelse: „Risiko, arbejdsmiljø og krænkende handlinger blandt unge med platformsmedieret arbejde“.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Risiko, arbejdsmiljø og krænkende handlinger blandt unge med platformsmedieret arbejde (RADAR 2)

cefu | Center for Ungdomsforskning

AALBORG UNIVERSITET

RUC
Århus Universitet

Mette Lykke Nielsen, Louise Yung Nielsen, Sara Wienke Christiansen, Sandra Nielsen, Thomas Clausen og Johnny Dyreborg

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, København 2024

Direkte link til rapporten:

https://www.cefu.dk/media/728608/2024_radar-ii_endelig-nfa_rapport.pdf

Arbejdskriminalitet med fokus på migranter

Af John Graversgaard,
Samarbejdet Arbejdere Akademikere

Dansk industri har for nylig oplyst, at i 2023 stod udlændinge for 13 % af den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i Danmark. Men statistik fortæller ikke noget om deres arbejdsforhold, og forskere på Ålborg Universitet har i en nylig rapport afdækket bagsiden af medaljen. Forskerne har talt med udlændinge, i rapporten benævnt som migranter. Rapporten handler om forholdene i bygge- og anlægsbranchen og forskerne udtaler: „Omfattende og organiseret snyd, bedrageri og ar-

bejdskriminalitet gør det umuligt for migranterne at have et anstændigt arbejdsliv“ (s.166).

Migranter er særligt udsatte på arbejdsmarkedet og er nederst i samfundspyramiden. De har ofte jobs som er farlige, jobs som danskere prøver at undgå. Men ikke nok med at de risikerer helbredet, de udsættes også for grov udbytning og trusler, hvis de ikke indordner sig.

Migrantarbejdernes usikre stilling betyder, at de er mere udsat for snyd og kriminalitet. De er som regel ikke organiseret i en fagforening, har sproglige udfordringer og kender ikke deres rettigheder. Kort sagt er de sårbare

og har brug for særlig beskyttelse. Arbejdsgiverne udtrykker i praksis ikke ønske om særligt fokus på disse problemer. Adgangen til billig arbejdskraft vejer tungt, og man råber hele tiden op om mangel på arbejdskraft.

Migrantarbejderne beretter om „organiseret snyd, bedrageri og arbejdskriminalitet i et omfang, som det er svært at sætte tal på, men som der er enighed om eksisterer bredt i hele branchen. Faglige informanter vurderer, at den organiserede arbejdskriminalitet er stigende, og at migrantarbejderne må tåle stigende grader af og mere udspekulerede former for snyd og bedrageri. Der peges også på stigende

Fakta fra rapporten:

Definition: Arbejdspladskriminalitet involverer forskellige handlinger, der overtræder danske love om løn og arbejdsforhold, social sikring, skatter og afgifter. Forbrydelserne udføres ofte organiseret, på måder som udnytter arbejdstagere eller har den virkning, at de fordrejer konkurrencen og underminerer den sociale struktur.

indblanding af organiserede kriminelle fra både indland og udland. De sager, der bliver anmeldt og som kommer for en domstol, udgør formentligt kun en lille del i forhold til, hvor udbredt den organiserede arbejdskriminalitet er“ (s.14).

Undersøgelsen nævner bl.a. lønsvind, falske lønfradrag, sort arbejde, gældslaveri og menneskehandel og at migrantarbejdere må tåle værre og mere udspekulerede former for snyd og bedrageri, samt stigende indblanding af mafiagrupper fra både indland og udland.

Mafiaen rykker nordpå, og her er det værd at læse Morten Beiters reportagebog: „Mafiaen kommer – italiensk mafia rykker nordpå i et forsvarsløst Europa“.

Arbejdsmiljøkriminalitet

Overtrædelse af Arbejdsmiljøloven medfører som bekendt sjældent straf. Højst et påbud eller en mindre bøde hvis overtrædelsen er grov og forbundet med alvorlig tilskadekomst. Fængselsstraf til arbejdsgivere ser man aldrig. Det betyder, at der ikke kun er tale om grov økonomisk udbytning, men også en høj grad af straffrihed når migranter ikke beskyttes med et sundt og sikkert arbejdsmiljø. Migrantarbejdere bliver et B–hold og er udsat for flere arbejdsulykker end dansk arbejdskraft. Forskerne taler om at deres „arbejdsvillighed overstiger enhver definition af frivillighed. Arbejdsvilligheden forventes. Og nogle gange fremmes villigheden under trusler om fyring“ (s.14).

MIGRANTARBEJDERES ARBEJDSMILJØ OG SIKKERHED I BYGGE- OG ANLÆGSBRANCHEN

H O V E D R A P P O R T E N

AALBORG
UNIVERSITET

Center for Arbejdsmarkedsforskning, Aalborg Universitet, Aalborg 2023

Forskningsrapport: Migrantarbejdernes arbejdsmiljø og sikkerhed i bygge- og anlægsbranchen. BAT Kartellet:
<https://batkartellet.dk/wp-content/uploads/2023/12/Hovedrapporten-Migrantarbejderes-arbejdsmiljoe-og-sikkerhed-i-bygge-og-anlaegsbranchen.pdf>

En rumæner citeres for at fortælle, „hvordan arbejdsgivere bl.a. forsætligt søger at omgå kravene om anvendelse af personlige værnemidler og beskyttelsesudstyr. De kom med et stykke papir til os, om at vi havde fået udleveret sikkerhedssko, briller og tøj til arbejdet. Men vi har ikke fået det udleveret. Og jeg nægtede at underskrive“. Andre beretter, at arbejdsgivere med skjulte dagsordner sender migranter på arbejde om lørdagen i forsøg på at undslippe tilsyn fra Arbejdstilsynet, hvor der ikke er nogle danskere på byggepladsen. Hvor de ved, at der ikke kommer noget tilsyn? Og så er det der, man bliver sat til at udføre forskellig slags arbejde, der ikke er sikkerhedsmæssigt forsvarligt (s.77)

Forskerne skriver, at „migranterne oplever, at de primært opfattes som arme og ben uden anden menneskelig værdi. Manglende instruktion, manglende personlige værnemidler, ordrer om overarbejde, mangelfulde boliger osv. opleves som forskelsbehandling. Det er altså en behandling, kun de må tåle, men som danskerne kan undgå. Det er nærliggende at koble oplevelsen

af forskelsbehandling til diskrimination og racisme, især fordi et forsigtigt bud er, at det især er de befolkningsgrupper, der kommer længst væk fra både geografisk og kulturelt, som er nederst i hierarkiet, hvorimod tyskerne og polakkerne tilsyneladende rangerer højest og i den rækkefølge (ukrainere indtager tilsyneladende en særstilling)“. Racisme er naturligvis ødelæggende for trivsel.

Eksempel Storstrømsbroen

En øjenåbner er skandalerne på Storstrømsbroen. Fagbladet 3F har fulgt kæmpeprojektet siden 2017, hvor det italienske konsortium Storstrøm Bridge Joint Venture (SBJV) vandt det offentlige udbud. Det betød bl.a., at der anvendtes udenlandsk arbejdskraft, og hermed blev der åbnet op for en ladeport af svindel og bedrag. Noget lignende så man ved byggeriet af Letbanen i Århus, hvor også et italiensk firma vandt udbuddet, og der blev afdækket relationer til den italienske mafia, der har en fagforeningsfjendsk holdning, hvor fagbevægelsen forhindres i at hjælpe arbejdere, som er kommet i

klemme på forskellig vis. 3F har også lavet undervisningsmateriale om social dumping. Her kan skolebørnene lære mere om, hvad social dumping egentlig er - og hvordan svindel på det danske arbejdsmarked foregår.

Fagbladet 3F har på Storstrømsbroen bl.a. beskrevet:

- Livsfarligt arbejdsmiljø, som har ført til politisager og mere end 140 påbud fra Arbejdstilsynet.
- Arbejdsulykker er blevet holdt skjult, og ansatte er blevet sendt til deres hjemland, hvis de er blevet skadet.
- Mistanke om bygningsarbejdere, der skal tilbagebetale løn til italiensk arbejdsgiver.
- Bygningsarbejdere blev bortvist for at være medlemmer af fagforening og stille op til tillidsrepræsentantvalg.

For nylig kunne 3F's Byggegruppe oplyse om lønsnyd for 10 millioner kr. på dette brobyggeri. Sagen blev ført på vegne af over 50 italienske og rumænske medlemmer af 3F, hvoraf kun 16 turde vidne i sagen af frygt for represalier. ●

...på arbejdernes betingelser

25 år

for arbejdsmiljøet med

Aktionsgruppen Arbejdere Akademikere

AAA fylder 50 år til næste år

Jakob Martin Strid tegnede til AAA's 25 års jubilæumsskrift.

Hvis du har forslag og ideer til fejringen af AAA's 50 års jubilæum, så kontakt bestyrelsen aaa@aktionsgruppen.dk

Den kalkulerede skabertrang

I værkstedets lys står rundsaven. En metallisk hvisken fylder rummet, som om den venter på sit bytte.

Tænderne glinser, skærer gennem træ,

et øjeblikks uopmærksomhed, så er det skæbnens dag.

Den drejer rundt med ustoppelig kraft, et øjeblikks tvivl, og hånden er tabt.

Jeg ser på med erfaren frygt, hver bevægelse er nøje afmålt.

Faget er lært ad den hårde vej, den slumrende fare kan forvandle en hvisken til et jag.

I det nu der gælder, kan det koste en fingernegl og det yderste led.

Man må arbejde med forsigtig hånd, i respekt for rundsavens stålgrå ånd.

For i dens hjul af stål og tand, ligger magten til at skabe, men også magten til at tage hver en mand.

Den kalkulerede skabertrang.

Lars H. Nielsen fortæller:

- Digtet er skrevet på et skrivekursus, „Skriv om dit liv“. Jeg troede, at det var min egen originale idé, men en dag slog det mig, at det var Oskar Hansens digt „De sårede hænder“, som

kom først. Oskar Hansens digt blev opført ved Træindustriarbejderforbundets kongres i 1941. I 1990'erne var jeg fagligt aktiv i Træindustriforbundet og digt og linoleumssnit af Hans Kongslev kom forbi min vej.

De sårede hænder

De hænder, maskinerne mærker med savens sviende sår
de er som et bud fra en verden, hvor arbejdets hærske står
det er ikke hæere, der mødes på krigens modige front
de hænder, maskinerne mærker, blev ramt under hverdagens dont.

Når savene svirrer og suser og snærende vild hviner rundt
og støvskyer står ved maskinen, kan skæbnen slå til et sekund
et lynende nu kan det hænde, et hastigt og hidsende jag -
de hænder, maskerne mærker, blev ramt under arbejdets tag.

De hænder, maskinerne mærker, er stærke og skønne trods alt
De skaber selv midt i en verden, hvor skæbner og skanserne faldt
I Hverdagens myldrende mængde blandt remme og save og stål
selv alle de sårede hænder, de bryder os vej mod vort mål.

32 mennesker døde på arbejdet sidste år

Det kan vi ikke være bekendt!

Find AAA på Facebook

Seneste nyt m.v. fra Aktionsgruppen kan også findes på Facebook. Søg efter:
Aktionsgruppen Arbejdere Akademikere –
For et bedre arbejdsmiljø

<https://www.facebook.com/groups/541248756717192>

Bliv medlem af AAA

Har du lyst til at blive medlem af Aktionsgruppen?

Vi arrangerer møder om aktuelle arbejdsmiljøemner, laver pjecer og hjemmeside-information, samarbejder med aktivister i andre lande m.v.

Her har du muligheden for at mødes med mange forskellige arbejdsmiljøfolk.

Du kan melde dig ind via: <https://aktionsgruppen.dk/meld-dig-ind-her/>